

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Institutiones Canonicae Sive Ius Ecclesiasticum

Wiestner, Jacob

Monachii, 1706

III. De legitimatis Principis Rescripto.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62672](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62672)

Et acquirat jus prelationis, ut l. c. cit. Caninius & Pontius contendunt; quia, cum actus aliquis ad tempus antequam à Jure retrahatur, retractio illa cum omnibus qualitatibus fieri solet, arg. l. Potior 11. ff. Qui potiores in pign. & propterea retractio matrimonio, etiam vis prolem legitimam reddendi censetur retracta. Deinde; quia neque prima uxor decepta, neque ejus filio Injuria illata dici valet, cum; quod huic Primogenituræ jura non competant absolute, sed sub conditione: & auferantur ex dispositione Juris, à quo deceptio & injuria nemini inferitur, arg. l. Sacra 9. §. 3. ff. de Divis. rerum: tum verò; quia uxor sibi imputare debet; quod Primogenituræ jura suæ proli pactis nuptialibus non confirmavit; quod in re, spectatò Jure & DD. sensu, dubia & controversa, cur fieri non potuerit, non apparet.

Excipiendi tamen sunt duo casus. Unus, quò res non amplius esset integra; quòd legitime natus ex cessione patris ante naturalis prius nati legitimationem jam sit in possessione Majoratus aliorumque jurium Primogenituræ; hòc enim casu locus esset *arg. l. Quoties cit. ut rectè advertit Prænob. & subtilis D. Collega Dominicus Bassus Decis. Justin. decis. 41. n. 7. in fine.* Alter, quò, ut jam monui, Majoratus fundator per subiequens matrimonium legitimos excluderet, aut eis legitime natos, vellet præferri; cum enim in ipsius potestate sit, ad successionem vocare, quos vult, legitime natos præferre legitimatis. & hos omnino excludere potest, *cit. Molina n. 9.*

ARTICULUS III.

De Legitimatis Principis Rescriptò.

SUMMARIUM.

54. Illegitimos legitimare potest Princeps supremus,
55. Ecclesiasticus & Secularis:
56. Et speciali Jure aliquando inferiores.
57. Princeps legitimat etiam spurios,
58. Ad effectus à sua potestate pendentes.
59. Non tamen id facit in præjudicium tertij,
60. Neque ad feuda & majoratus:
61. Nisi absolute potestate utatur.
62. Papa ad effectus politicos territorij sui temporalijs,
63. Non etiam extraneos subditos legitimat:
64. Nisi in dubio de valore conjugij parentum,
65. Vel exigente bono Ecclesie spirituali.
66. Papa legitimare potest, dispensandò in radice matrimonij:
67. Siquidem aliquod,
68. Et non Naturali vel Divinò,
69. Sed humano tantum Jure irritum præcessit:
70. Idque facere etiam potest mortuus parentibus,
71. Legem illud irritantem revocandò.
72. Ita tamen non faciendò legitimat in præjudicium tertij.
73. Exprimentia in rescripto; ut legitimatio subrepticia non sit.

Istius beneficiò illegitimè genitos consequi jura legitimorum & natalibus restitui, Juris est omnino explorati; cum id utroque Jure disertè proditum reperiat, ab Innocentio III. *e. Per venerabilem 13. pr. hanc Rubr. à Justiniano Novell. 89. cap. 9. ibi, Per nostrum rescriptum.* Jure non minus clara est ratio; cum enim liberi quidam illegitimi,

timi, hoc est, sacrorum Ordinum, benefici-
 orum ac dignitatum Ecclesiasticarum,
 hæreditariæ successione, officiorum ac
 munerum publicorum &c. incapaces red-
 diti sint Jure solùm Positivo humano,
 Principis, istius conditoris, gratiâ etiam
 legitimari, & sacre Ordinationis, benefi-
 ciorum, dignitatum, munerum & officio-
 rum Civilium & Ecclesiasticorum capa-
 ces reddi valebunt, *arg. c. 1. de R. J. Azor*
p. 2. Instit. lib. 2. cap. 14. & Pontius Lib.
11. de Matrim. cap. 5. n. 1.

55. Principis autem nomine hõc locò
 venit supremus, sive Ecclesiasticus, ut est
 solus Papa: sive Secularis, ut sunt Impe-
 rator, Rex, aut alia potestas in temporalibus
 non recognoscens superiorem; quia
 hi soli Jus abrogare eive derogare pos-
 sunt, efficiendò; ut, qui sacris Canonibus,
 aut legibus Civilibus ad certos effectus
 redditu sunt inhabiles, ad eosdem habiles
 efficiantur, ut cum Baldo, legitimandi
 potestatem de Principi reservatis esse, mo-
 nente in *l. 1. pr. C. de Jure aureor. annul.*
 & Panormit. in *c. Per venerabilem cit.*
n. 23. docent cit. Azor cap. 14. q. 5. &
Pontius n. 1.

56. Neque obstat; quòd illegitimi ab
 Episcopis & sede vacante, à Capitulo ha-
 biles reddantur ad Ordines minores & ad
 beneficia simplicia, *c. 1. de Filiis presbyt.*
in 6. eosque legitimandi potestas com-
 petat Comitibus Palatinis; quia ab Epi-
 scopis ad ejusmodi Ordines habilitantur
 per viam non legitimacionis, eos natali-
 bus restituendò; ut omnia legitimè na-
 torum jura adipiscantur: sed per viam
 solius dispensacionis, relaxandò Jus; ut
 unius tantùm vel alterius aut certorum
 quorundam lege vel canone illegitimis
 negatorum jurium capaces fiant, ut cum
 Panormit. *cit. num. 23.* monent Molina
Tract. 2. de J. & J. disp. 173. n. 7. & Palao
Tract. 13. disp. 4. p. 1. §. 5. n. 1. Comites
 autem Palatini, sicut & Apostolicæ sedis

legati legitimandi potestate gaudent ex
 privilegio sive commissione supremorum
 Principum Ecclesiæ vel Imperii, sibi reser-
 vatam potestatem per eos exercentium,
arg. Reg. Qui facit 72. in 6. & quidem
non plenam, sed limitatam, juxta tenore
mandati sive rescripti Apostolici vel
Imperialis: ultra quod ab ipsis acta nul-
lius sunt momenti, c. Dilecta 22. de Res-
script. Gl. Diligenter §. ff. Mandati Cani-
sus in c. Per venerabilem cit. n. 12. &
Pontius cit. cap. 5. n. 16.

Porro inter legitimacionem, quæ 57.
 Principis rescriptò, & eam, quæ paren-
 tum matrimonio fit, bene notanda, eaque
 non una differentia intercedit.

Primò enim istorum matrimonio
 soli naturales, *c. Tanta 6.* illius autem
 rescriptò etiam spurii & ex damnato, vg.
 adulterino, incestuoso, sacrilego coitu
 procreati, legitimantur, *Azor cit. cap. 14.*
pr. licet ordinariè etiam à Principe legiti-
timari consueverint soli naturales, Novell.
74. cap. 1. & Novell. 89. cap. 9.

Secundò, legitimatio per matrimo- 58.
 nium, cum hoc retrotrahatur & præce-
 dentis copulæ carnalis vitium purget, in-
 troductas utroque: ea verò, quæ rescrip-
 tò Principis fit, si iste Ecclesiasticus, ex-
 tra territorium temporale Papæ solo Ca-
 nonico, sacros Ordines, prælaturas aliàs-
 que dignitates & beneficia Ecclesiastica
 respicientes: si verò Secularis sit, Impe-
 riali tantùm Jure proditas & successio-
 nem hæreditariam, honores & munera
 publica secularia spectantes inhabilitates
 tollit, *Covarruvias de Sponsal. p. 2. cap.*
& §. 8. n. 15.

Tertiò, parentum matrimonio filiis 59.
 naturalibus jura legitimorum prorsus
 omnia, etiam in feudis, majoratibus
 &c. succedendi (excepta sola habilita-
 te ad Cardinalatum) tribuuntur: re-
 scriptò autem & Ordinariâ potestate
 Principis legitimati, nisi aliud exprima-
 tur, ha-

tur, habilitati solummodo censentur ad ea, quæ non cedunt in præjudicium legitime natorum; ideoque per se his tantum deficientibus fieri solet, secundum *Novell. cit.* cum Principis rescripta generaliter ita exaudienda sint; ut aliorum jura non lædant, *l. Rescripta 7. C. de Precibus Imp. offer. & l. Nec avus 4. C. de Emancip. lib. Haunoldus Tom. 1. de J. & J. Tract. 4. n. 178.* Unde

60. Rescripto & ordinariâ Principis potestate legitimatus, licet in bonis non tantum parentis sui, sed etiam aliorum consanguineorum, tam ex testamento quam ab intestato, succedat: atque aliorum legitimorum instar nullum dicere valeat testamentum, quod præteritur, & agere querelâ inofficiôs, *§. Sui autem 2. V. Quibus connumerari, Instit. de Hæred. qua ab intest. & cit. Novell. 89. cap. 3. §. 8. & 9. cit. Covarruvias §. 8. n. 2. & 3. & Molina disp. 173. n. 24.* non tamen succedunt in feudo, *Feud. Lib. 2. Tit. 26. §. Naturales*: neque etiam in majoratu, ab alio antecessore instituto, & similibus juribus aliis, *cit. Molina n. 10. & Pontius cap. 11. n. 13.*

61. Dixi autem Potestate Ordinariâ: non Absolutâ; quia istâ uti volens Princeps legitimationis beneficium, tam spurio quam naturali, cum incommodo & præjudicio alieno; ac proinde in feudo, majoratu &c. succedendi jus concedere potest, *l. Prator ait 2. §. 6. ff. Ne quid in loco publico*: quod, licet facere non soleat, *arg. l. Interdum 2. in fine ff. de Natal. restit.* nihilominus, si facere velit, ejus potestatem in dubium vocare & factum improbare, instar sacrilegii habetur in *c. Per venerabilem cit. n. 11.* Quibus accedit Rota Romana, cujus à Farinacio *p. 2. relata Decis. 626.* à Gregorio XIII. Robertum Ducem Altempium perinde, ac si ex vero conjugio natus fuisset, nullaque

inter ipsum & ex legitimo thoro natos differentia intercederet, legitimatum habetur *n. 2.* Necessaria tamen hujusmodi legitimationis rescripto, ne subreptitium evadat, est clausula derogatoria, v.g. *De gratia speciali*: quam aliasque prægnantes clausulas memoratæ legitimationis Altempianæ Bullæ insertas, idem refert *cit. n. 2.* vel *De plenitudine potestatis vel Non obstantibus* quibuscumque juribus, aut si præjudicium sit grave, *Non obstante expressâ lege*, v.g. *Novell. 89. contrarium statuente &c. cit. Covarruvias §. 9. n. 7. & Canisius n. 9. & 11. in fine.* Ubi

Dubium movetur, an Papa naturales & spurios legitimare queat ad successionem hæreditariam, ad honores, dignitates & munera merè temporalia. Non quidem in Patrimonio, ut vocant, D. Patri sive territorio, temporali ipsius jurisdictioni immediate subiecto; cum enim in hoc Principis, non solum quoad spiritualia, sed quoad temporalia quoque supremâ autoritate utatur, *c. Per venerabilem cit. pr. V. Id autem*, quoad successionem aliosque similes effectus non minus in eo, quam Imperator, Rex, aut quilibet alius supremus Princeps in Imperio, Regno vel alio suæ jurisdictioni subiecto territorio, ac proinde illegitimos quoscumque natalibus plenè restitutos habitare ad successionem & dignitates ac munera etiam merè temporalia potest, *V. cit. & arg. l. Quæris 3. ff. de Natal. restit. & cit. Novell. 89. cap. 9.*

Sed extra territorium suum temporale, & quoad temporalia Imperator, Regi, alterive Principi vel Reipublicæ subiectos: quos, sive naturales sive spurios sint, ad successionem & similes effectus merè temporales à Papa legitimari regulariter non posse, cum Panormit. *in c. cit. n. 15.* Covarruvia *cit. §. 8. n. 43.* & aliis docent laudati Canisius *n. 5.* & Pontius *cap. 1.*

cap. 7. n. 8. suadetque ratio; quia eorum inhabilitas ad successionem &c. ferè provenit ex dispositione Juris Civilis: quòd, cum peccatum non nutrit, ejusque observatio rectè Ecclesiæ gubernationi & spiritualibus bonis non adversatur, abrogare, mutare, dispensandò relaxare, Papa non potest, *arg. can. Cùm ad verum 5. dist. 96. & c. Per venerabilem cit. §. Nam si V. Rationibus igitur.*

64. Dixi, Regulariter; quia non desunt casus, quibus illos etiam ad hos effectus legitimare Papa potest: idque Imprimis in dubio de valore matrimonii, Ant. de Butrio *in c. cit. n. 10. Covarruvias cit. §. 8. n. 41. & Gonzalez in c. cit. n. 25. id desumentes ex c. Quod nobis 9. & c. Per venerabilem cit.* quò locò Papa ad Regis Franciæ filios natalibus restituendos ejusmodi dubiò fuit permotus. Deinde casu, quò ejusmodi legitimationem exposcit causa gravis necessitatis alicujus Regni vel provinciæ, vg. Religionis aliàs pervertendæ aut alterius boni spiritualis amittendi periculo exponendæ. Ita Panormit. *in c. cit. n. 25. cit. Covarruvias §. 8. n. 45. & Molina disp. 173. n. 14. permoti c. cit. pr. V. Quod autem & Ecclesiæ praxi; sicut enim Sancii Castellæ Regis filios naturales legitimatos ejusque legitimationis beneficiò Ferdinandum patri in Regno successisse: idèmq; Regnum postea, abdicato Rege Petro, ab Henrico Comite spurio ejus fratre, eò sine ab Urbano V. natalibus restitutò obtentum, luculentus testis est Roderic. Sancius *Historia Hispan. p. 4. cap. 17. Ratio est; quia Papa à Deo acceptam jurisdictionem habet ad gubernandam Ecclesiam & Religionis ac Justitiæ Christianæ bonum in ea conservandum & promovendum: cui jurisdictioni per accidens aliquando, cum scilicet id ad Religionis a-**

lervationem promotionemque necessari-um est, indirectè etiam temporalia subjiciuntur, ut cum Panormit. *in c. Per venerabilem cit. n. 1. & 15. Covarruvia cit. §. 8. n. 45. Molina Lib. 3. de Primogen. cap. 20. à n. 10. Garc. Masfrill. Lib. 3. de Magistr. cap. 10. à n. 41. Bellarmin. Lib. 5. de Summo Pontif. à cap. 6. Suarez Lib. 3. Defens. Fidei cap. 16. n. 3. & aliis id latè stabilientibus docent Sanchez Lib. 8. de Matrim. disp. 7. n. 1. cit. Pontius cap. 5. §. 1. n. 8. Barbosa de Offic. Episc. p. 1. tit. 3. cap. 2. à n. 101. & in c. cit. Vivianus §. Nisi & §. Vel nisi, Gonzalez n. 19. & Wagnereck §. Temporalem, not. 1. &c.*

An eosdem illegitimos, temporali 66. suæ jurisdictioni non subiectos, ad successionem &c. legitimare Papa valeat dispensandò in radice matrimonii, affectu quidem conjugali, sed cum impedimento dirimente & invalidè contracti; ut, impedimentò pro tempore, quò illud celebratum fuit, sublato, matrimonium pro legitime inito habeatur, ex eoque susceptæ proles legitime evadant, dubium & nominis momentique maximi controversia est. In qua Affirmativam in c. *Per venerabilem cit.* Panormit. n. 21. Joan. Andr. n. 30. & Alex. de Nevo n. 18. Sylvester V. *Papa, 9. 18. Covarruv. cit. p. 2. cap. & §. 8. n. 10. Garcias p. 7. de Benef. cap. 1. n. 4. Gutierrez de Matr. cap. 84. à n. 20. Sanchez Lib. 8. de Matrim. disp. 7. n. 4. & Pontius cit. Lib. 11. cap. 5. n. 9. Negativam cum Ant. de Butrio *in c. cit. n. 10 & nonnullis aliis defendunt Coninck disp. 33. dub. & n. 4. Perez de Matrim. disp. 44. §. 5. n. 9. secuti Molinam Tract. 2. de J. & J. disp. 624. n. 3. pro se allegantem Navarrom Consil. 2. Qui filij legit.* ubi ait à Gregorio XIII. ejusmodi legitimationem denegatam cum addito, se dispensare non posse: & merito, inquit *cit. DD. quia Papa non potest facere, ut**

matrimonium, quod fuit nullum, tale non fuerit; & consequenter, ut legitime nata sit proles, quæ ex reprobo concubitu est procreata, fere sicut facere nequit, ut, quæ nata est ex fornicatione simplici, ex conjugio sit nata; quia, matrimonium esse nullum, & non esse, pro eodem reputantur, per ea, quæ arg. 1. Si duo 30. ff. de Testam. iur. tradit Flamin. de Resig. Lib. 21. q. 8. à n. 34.

Sed ratio ista non persuadet recessum ab Affirmativa: de cuius veritate & sensu, ut luculentius constet, multum conferet distinctio inter tres casus.

67. Et quidem, si inter illegitimæ proles parentes contractus matrimonialis nunquam intercessit, indubitata locum non est huiusmodi dispensationi; cum, deficiente matrimonii contractu, deficiat id, in quo dispensandò proles legitimari à Papa possit, ut cum Panormit. cit. n. 21. & Sylvestro V. Legitimus, q. 8. d. 5. advertit cit. Sanchez n. 7.

68. Pari modò, si matrimonium præcedens irritum fuit Jure naturali aut Divino, v.g. propter defectum consensûs, consanguinitatem in primo gradu lineæ rectæ, vel impedimentum Ligaminis, prolem ita legitimari à Papa non posse, cum cit. Interpp. & DD. docent cit. Sanchez n. 8. & 10. & Pontius n. 8. quòd, juxta dicta, Naturalis & Divini Juris impedimenta tollere; ac proinde conjugium ad effectum legitimationis cohonestare Papa nequeat.

69. Si verò præcedens matrimonium irritum fuit Jure solum Ecclesiastico, puta propter affinitatis, consanguinitatis in tertio vel quarto gradu, voti solennis, aut aliud simile impedimentum, ex eo susceptam prolem, etiam ad successionem hæreditariam aliòsque effectus temporales, à Papa, in matrimonii propterea nulliter contracti radice dispensante, legitimari

posse, cum DD. pro affirmativa allegata, defendunt Palao *Tract. 13. disp. 4. p. 1. §. 5. n. 8.* Barbola *Vot. decis. Lib. 2. voio 27. à n. 1.* & Gonzalez *in c. Per venerabilem cit. n. 22.* id firmantes autoritate Curie Granat. & Rotæ Romanæ à Farinac. p. 2. *decis. 687. n. 8.* relata. Rationem unicam, sed solidam reddunt; quia, quòd proles illegitima sit, provenit ex sola lege Ecclesiastica, consanguinitatis, affinitatis & alia ejusmodi impedimenta introducente, aut veteri lege Divina aut ab humana potestate introducta recipiente & cum iis inita conjugia irritante; ejusmodi enim lege non lata vel sublatâ, inter consanguineos, affines & similes personas inita conjugia valida, ex iisque susceptæ proles legitimæ forent. Cum ergo Papa ejusmodi legem Ecclesiasticam revocare, abrogare, vel in ea respectu certarum personarum dispensare, ejusque effectus non tantum futuros, sed etiam præteritos tollere valeat perinde, ac si lata nunquam fuisset, ut patet ex *Clement. unica, de Immunit. Eccles. quâ à Clemente V. Prædecessoris sui Bonifacii VIII. Constitutio c. Clericis 3. eadem Rubr. in 6.* etiam quoad effectus præteritos, revocata est. Cum, inquam, id Papa possit, etiam poterit, quoad effectum illegitimitatis & inhabilitatis ad sacros Ordines, Ecclesiastica beneficia & successionem, revocare legem, quâ ejusmodi impedimentum aliquod est introductum, vel eam respectu alicujus proles parentum relaxare perinde, ac si nunquam fuisset lata, aut eos nunquam affecisset: quò factò inter eos inicum matrimonium validum, ex eoque procreata proles legitima foret.

Atque hòc modò prolem non solum, si ejus parentes vivant, sed eorum uno vel utroque jam mortuo legitimari posse, ex dictis inferunt cit. Sanchez n. 6. & Gonz-

Et Gonzalez n. 23. quod legitimatio per dispensationem in radice matrimonii, non tam in abolitione impedimenti, ut matrimonium ineatur, quam in legis Ecclesiasticae, quoad vim irritandi matrimonium & prolem illegitimam reddendi, revocatione consistat.

Neque obstat supra memorati Gregorii Papae responsum; quia de eo non satis constat: & si constaret, accipiendum esset de impotentia, ex causae ad dispensationem sufficientis potius, quam ex jurisdictionis defectu proveniente, Palao cit. §. 5. n. 9. & Barbosa 2010 cit. n. 31.

71. Non magis urget ratio; quia sic Papa non facit, ut matrimonium re ipsa non fuerit nulliter contractum: sed dispensando in radice nullitatis matrimonii, scilicet lege Ecclesiastica, revocat & tollit omnia damna ex Jure Ecclesiastico profecta, & prolem restituit in statum, in quo fuisset, si contracti matrimonii tempore lex Ecclesiastica matrimonium irritans non fuisset, Gonzalez in c. cit. n. 22. in fine. Neque hinc sequitur, ad temporalia legitimari à Papa posse prolem natam ex simplici fornicatione; quia istius ad illa inhabilitas principaliter oritur ex Jure Civili, quod relaxare Papa

regulariter non potest, Palao l. cit. n. 8.

Hanc tamen in radice matrimonii nulliter contracti dispensandi & prolem legitimandi potestatem Papa exercere vix unquam solet in praedictum tertii, v.g. liberorum legitime natorum, quibus aliam hereditas obveniret adeo; ut rescriptum legitimatio ad successionem bonorum subreptitium reputetur, si eò non exprimat, patrem habere alios liberos, quorum portio per legitimatioem diminuat, Molina cit. disp. 173. n. 21. & Laiman. Lib. 1. Tract. 4. cap. 23. n. 19.

Eòdem rescripto & pro ejus impetratione oblata supplicatione exprimendum est Primò, an legitimandus sit naturalis vel spurius: an ex incestu, sacrilegio, adulterio, eoque simplici vel geminato: ex incestu cum sorore, filia, nuru &c. ex sacrilego concubitu sacerdotis vel Religiosi, cum conjugata vel Moniali sit susceptus, cit. Panormit. n. 27. & Molina n. 28. Secundo, an filius naturalis, cujus legitimatio petitur, sine dedecore patris legitimari non valeat per subsequens matrimonium parentum, juxta Novell. 74. cap. 4. Azor p. 2. Instituit. Lib. 2. cap. 14. q. 8. §. 9. & Palao cit. p. 1. §. 7. n. 1.

72.

73.

TITULUS XVIII.

Qui Matrimonium accusare possint, & contra illud testificari.

SUMMARIUM.

1. Arduitas accusationis matrimonialis.

2. De matrimonio;

3. Et de sponsalibus iudex Ecclesiasticus cognoscit, X x 3

4. Ss